torina, kus tema ülesandeks oli teostada ülikooli muutmist venekeelseks ja venemeelseks 80-date aa. lõpul valmis Vene rahvuslikes ringkondades põhivaade Tartu ülikooli reformimise suhtes: 1) vene keele tarvituselevõtmine kõigis teaduskondades, peale usuteaduskonna, ja ülikooli õppetegevuse ligindamine 1884. a. ülikoolideseaduses kindlaks määratud korrale; 2) ülikooli administratiivse korra kohandamine samale üldisele ülikoolide seadusele. 1889. a. alul võeti keisri käsul Tartu ülikooli õigusteaduskonnas põhjalikud muudatused ette — uute õppetoolide asutamine, seniste õppetoolide ülesannete muutmine; sellele esimesele tegelikule sammule ülikooli reformide alal järgnes s. a. lõpul (20. XI 1889) keisri käsukiri, mille järele Tartu ülikooli rektori valib haridusminister ja kinnitab ametisse keiser, kuna prorektor ja dekaanid on õppekonna kuraatori valida ja ministri kinnitada; ka professorite nimetamine on ministri õigus, kes tarbekorral ülikooli arvamise ära kuulab; õppejõud, kes 25 a. ametis olnud, võivad kuraatori palve peale ülikooli juurde edasi jääda, kui haridusminister sellega on nõus. Reformide teostamise hoogsamaks järguks on B.-i rektoriaja esimene pool.— 1892. a. sügisest peale peetakse ülikooli valitsuse ja nõukogu protokollid vene keeles; ka tehakse vene keel kõigi teaduskondade ja ülikooli õppeasutuste asjaajamis-keeleks; samal a. saab ülikooli aastapäeva aktuse teadusliku kõne kohta nõudmiseks vene keel ja peetaksegi aktusel esimest korda venekeelne kõne; 1893. a. alul (12. III) kinnitas haridusminister määruse, et ülikoolis tuleb vene keel õppekeelena lõplikult tarvitusele võtta kõigis teaduskondades peale usuteaduskonna; lõpp-tähtajaks määrati 1. I 1895; 1894./95. õppeaasta alul olid vene keele tarvitusele võtnud juba 37 õppejõudu; paarile isikule lubati lühemat aega saksa keeles lugeda kuni paiukisaamise tähtaja kättejõudmiseni; 6-le välismaalasele jäi õigus saksa keeles loenguid pidada; ühtlasi loodi vastavate õppetoolide kõrvale venekeelsed paralleelkursused. 1893. a. kirjutati ette õppejõududele, kes vene keeles loevad, sama keelt tarvitada eksameil ja avalikkudel promotsioonidel, samuti sai vene keel osaliselt sunduslikuks väitekirjade kohta. 1893. a. alul (27. II) nimetati Tartu linna ümbernimetamisega ühenduses ülikool Jurjevi ülikooliks. Ülikooli administratsiooni alal kaotati prorektori amet 1895. a. ja asutati selle asemele üliõpilaste inspektori koht; 1899. a. lisati juurde 2 inspektori abi ja 5 uut pedelli kohta. 1894. a. kevadel (10. III) tehti keisri käsul üliõpilastele univormi kandmine sunduslikuks, sellega ühenduses keelati ära 1894./95. õppeaasta algusest värvimütside ning paelte ja teiste väliste korporatsioonimärkide kandmine. 1897. a. andis keiser loa Tartu ülikooli vastu võtta Vene vaimulikkude seminaride lõpetajaid, mille järel vene rahvusest üliõpilaste arv järsku tõusis (1902. a. oli Tartu üliõpilastest Venemaalt 1360, Läänemere kub. kokku umbes 450). 1895. a. avati ülikooli ruumides vene-õigeusu kirik. Erilist huvi näitas B. ka ülikooli usuteaduskonna vastu. Ometi ei leidnud vene keele tarvituselevõtmise ettepanek selles teaduskonnas haridusministri heakskiitmist (1893), niisama jäi teostamata juba 1887. a. õppekonna kuraatori Kapustini (vt.) poolt algatatud ja rektor B.-i poolt mitmel korral uuendatud kavatsus ülikooli usuteaduskonda üle viia Vene sisemaale. Reformide teostamisega ühenduses avaldas B. rea kirjutisi Tartu ülikooli endiste olude ja uuenduste kohta. B.-i Tartust lahkumisel oli ülikooli reformimine täieliselt lõpule viidud: Tartu ülikoolist oli saanud vene ülikool, kus vene soost õpetajad ja õpilased valdavas enamikus ning vene keel ja meel valitsemas.

Левицкій II, lk. 493—500; Сборникъ Учено-Литерат. Общ. при Имп. Юрьевск. Унив XVI (1910), lk. 1—40 (õige täieline kirjatööde loend); Nordlivländ. Ztg. 1908, nr. 289; Е. Пѣтуховъ, Импер. Юрьевскій, бывш. Дерптскій Унив., II (1906).

J. K.

BUNGE, Friedrich Georg v., ajaloolane, õigusteadlane, sünd. Kiievis 1. III 1802. Isa surma (1814) järel kolis B. ühes emaga Tartu, kus ta a. 1818 ülikooli astus. Olles immatrikuleeritud kameralistina hakkas B. prof. Dabelow'i mõjul õppima õigusteadust ning pööras juba varakult tähelepanu Liivimaa õigusele ja õiguse-ajaloole. Kevadel 1822 kandidaadina ülikooli lõpetanud, hakkas B. juba järgmisel semestril eraloenguid rooma õiguse alalt pidama. Suvel 1823 viibis B. Riias, tutvudes põhjalikult Liivi õiguse allikatega, ning mõni kuu hiljemini Tallinnas Eestimaa õiguse allikaist ülevaate saamiseks. Kevadel 1825 valiti ta Tartu rae liikmeks ja määrati vene keele lektoriks ülikoolis. Ühtlasi jäi ta õigusteaduskonna eradotsendiks ja, omandades a. 1826 Heidelbergis *in absentia* doktori kraadi väitekirja põhjal Liivi õiguse-ajaloo alalt (Über den Sachsenspiegel etc.), jätkas ta seda suurema eduga ülikooli õppetööd. 1831. a. loobus B. Tartu raehärra kohalt ja nimetati ülikooli provintsiaalõiguse professoriks, milline asjaolu võimaldas temale end rohkem pühendada teda huvitavale teaduslikule tööle. A. 1831 ilmus B. sulest »Beiträge zur Kunde der Liv-, Esth- und Curlaendischen Rechtsquellen«, töö, millel ka meie